

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S
DĖL POŽEMINIO VANDENS APSAUGOS NUO TARŠOS PAVOJINGOMIS
MEDŽIAGOMIS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2001 m. rugsėjo 21 d. Nr. 472
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo (Žin., 1992, Nr. [5-75](#); 1996, Nr. [57-1335](#); 1997, Nr. [65-1540](#); 2000, Nr. [39-1093](#), Nr. [90-2773](#)) 6 str., Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo pakeitimo įstatymo (Žin., 2001, Nr. [35-1164](#)) 4 str., Lietuvos Respublikos vandens įstatymo (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#); 2000, Nr. [61-1816](#)) 31, 34–36 str., Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų 6.4 p. bei įvertindamas Europos Sąjungos direktyvų nuostatas:

1. Tvirtinu Požeminio vandens apsaugos nuo taršos pavojingomis medžiagomis taisykles (pridedama).
2. P a v e d u Lietuvos geologijos tarnybai prie Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka išduodant leidimus naudoti žemės gelmių išteklius bei ertmes ir Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentams vykdant aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę bei išduodant gamtos išteklių naudojimo leidimus kontroliuoti šių Požeminio vandens apsaugos nuo taršos pavojingomis medžiagomis taisyklių įgyvendinimą.
3. Šio įsakymo vykdymo kontrolę p a v e d u viceministrui V. Augliui.
4. Aplinkos ministerijos informacijos kompiuterinėje sistemoje vadovautis reikšminiais žodžiais: „valdymo sistema“, „vanduo“.

APLINKOS MINISTRAS

ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos aplinkos ministro

2001 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. 472

**POŽEMINIO VANDENS APSAUGOS NUO TARŠOS PAVOJINGOMIS MEDŽIAGOMIS
TAISYKLĖS**

Požeminio vandens apsaugos nuo taršos pavojingomis medžiagomis taisyklės (toliau – taisyklės) parengtos siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos vandens įstatymo (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#)) ir Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo pakeitimo įstatymo (Žin., 2001, Nr. [35-1164](#)) nuostatas bei perkelti į Lietuvos teisės aktus Europos Sąjungos Tarybos direktyvos 80/68/EEB „Dėl požeminio vandens apsaugos nuo taršos tam tikromis pavojingomis medžiagomis“ reikalavimus.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Taisyklių paskirtis – apsaugoti požeminį vandenį nuo taršos tam tikromis pavojingomis medžiagomis draudžiant išleisti taisyklių I priede nurodytas pavojingas medžiagas ir ribojant taisyklių II priede nurodytų pavojingų medžiagų išleidimą.

2. Pagrindinės taisyklėse vartojamos sąvokos:

požeminis vanduo – žemės gelmėse natūraliai susikaupęs ar dirbtinai infiltruotas vanduo;

požeminio vandens telkinys – vienas ar keli vandeningieji sluoksniai kiekybės ir kokybės rodikliais apibrėžtu požeminiu vandeniu;

pavojingos medžiagos – medžiagos, nurodytos šių taisyklių I ir II prieduose;

pavojingų medžiagų naudojimas – bet kuris technologinis procesas, susijęs su pavojingų medžiagų gamyba, perdirbimu ar vartojimu, arba bet kuris kitas technologinis procesas, kuriam tokios medžiagos yra reikalingos;

tiesioginis pavojingų medžiagų išleidimas į požeminius vandenis – taisyklių I ar II prieduose nurodytų pavojingų medžiagų išleidimas į požeminius vandenis neperleidžiant jų per dirvą ar podirvį;

netiesioginis pavojingų medžiagų išleidimas į požeminius vandenis – tai teršalų išleidimas į požeminį vandenį perleidžiant juos per dirvą ar podirvį;

buitinės nuotekos – skystos atliekos, susidaranti žmonų buitinės veiklos metu;

žemės gelmių išteklių ir ertmių naudojimas – veikla, kuria siekiama išgauti žemės gelmėse esančias naudingąsias iškasenas, požeminį vandenį, žemės gelmių šiluminę energiją, įrengti ir panaudoti žemės gelmių ertmes.

3. Taisyklės netaikomos:

3.1. buitinėms nuotekoms iš pavienių gyvenamųjų namų, neprijungtų prie kanalizacijos tinklų ir esančių už vandenviečių sanitarinės apsaugos zonos ribų;

3.2. buitinėms nuotekoms, kurios valomos filtracijos įrenginiuose pagal Lietuvos Respublikos aplinkos ministro patvirtintas taisykles;

3.3. nuotekoms, išleidžiamoms į paviršinio vandens telkinius;

3.4. išleidžiant pavojingas medžiagas, nurodytas taisyklių I ir II prieduose, kai į požeminius vandenis šių medžiagų gali patekti tokie maži kiekiai arba tokių mažų koncentracijų (tai pagrindžiama tyrimais), jog dėl to nekiltų joks pavojus požeminio vandens kokybei;

3.5. išleidžiant nuotekas, kuriose yra radioaktyviųjų medžiagų;

3.6. kai pavojingų medžiagų išleidimas į požeminius vandenis reglamentuojamas kitais mūsų šalyje patvirtintais teisės aktais.

II. TIESIOGINIS PAVOJINGŲ MEDŽIAGŲ IŠLEIDIMAS

4. Draudžiama tiesiogiai išleisti į požeminį vandenį bet kokias nuotekas ar naudoti žemės gelmių ertmes toksinėms medžiagoms laidoti bei laikyti.

5. Juridiniai ir fiziniai asmenys, naudojantys žemės gelmių išteklius ir ertmes, taip pat užsiimantys kitokia veikla, kurią vykdant naudojamos pavojingos medžiagos, turi užtikrinti, kad taisyklių I priede nurodytos pavojingos medžiagos nepatektų į požeminius vandenis ir taisyklių II priede nurodytų pavojingų medžiagų tiesioginis patekimas į požeminius vandenis būtų nuolat mažinamas.

6. Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo pakeitimo įstatymo (Žin., 2001, Nr. [35-1164](#)) 13 straipsnio nustatyta tvarka išduodant juridiniams ir fiziniams asmenims leidimą naudoti žemės gelmių išteklius ir ertmes išimtiniais atvejais gali būti leista taisyklių I ir II prieduose nurodytas medžiagas išleisti į požeminius vandenis, kai:

6.1. tie požeminiai vandenys netinka ir akivaizdu, jog ateityje netiks naudoti buitinėms ar žemės ūkio reikmėms;

6.2. į tą patį požeminio vandens sluoksnį grąžinamas vanduo, susidarantis naftos gavybos metu ar panaudotas šiluminei energijai išgauti;

6.3. vėl suleidžiamas (grąžinamas) išsiurbtas požeminis vanduo iš šachtų arba dėl civilinės statybos ar priežiūros darbų;

6.4. gamtinės dujos arba suskystintos naftos dujos sandėliavimo tikslais suleidžiamos į geologinius kodus, kurie dėl gamtinių priežasčių niekada nebus naudojami kitiems tikslams, arba į kitus geologinius kodus užtikrinant, kad tai nepablogins požeminio vandens būklės;

6.5. pavojingos medžiagos išleidžiamos nedideliais kiekiais moksliniais tikslais, kurių paskirtis – apibūdinti, apsaugoti ar pagerinti požeminio vandens telkinių būklę. Šiuo atveju išleidžiamų medžiagų kiekis jokių būdu negali viršyti medžiagų kiekio, būtino tik minėtiems tikslams pasiekti.

7. Juridiniai ir fiziniai asmenys gali gauti leidimą taisyklių I ir II prieduose nurodytas medžiagas išleisti į požeminį vandenį tik atlikę išankstinius tyrimus ir pagal Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo pakeitimo įstatymo (Žin., 2001, Nr. [35-1164](#)) 14 straipsnio reikalavimus parengę žemės gelmių išteklių arba ertmių naudojimo projektą (projektą tvirtina ir leidimą išduoda Lietuvos geologijos tarnyba). Šie išankstiniai tyrimai ir projekto techniniai sprendiniai turi užtikrinti, kad taisyklių I ir II prieduose nurodytos pavojingos medžiagos nepateks į kitus vandeninguosius sluoksnius ir neturės poveikio kitų žemės gelmių išteklių naudojimui.

8. Žemės gelmių išteklių arba ertmių naudojimo projekte, suteikiančiame teisę veiklai, kurią vykdant taisyklių I ar II prieduose nurodytos medžiagos gali tiesiogiai patekti į požeminius vandenis, turi būti nurodytos šios sąlygos:

8.1. nustatyta pavojingų medžiagų išleidimo vieta;

8.2. nurodytas pavojingų medžiagų išleidimo būdas;

8.3. numatytos pagrindinės prevencijos priemonės, ypač atsižvelgiant į patenkančių į požeminius vandenis pavojingų medžiagų kilmę ir koncentracijas, esamos aplinkos pobūdį, taip pat į atstumą iki vartojimui skirtų, ypač geriamojo, mineralinio ar šiluminio, vandens šaltinių ir galimą jiems poveikį;

8.4. nurodyti maksimalūs pavojingų medžiagų kiekiai, kurie nustatytu periodiškumu gali patekti į požeminius vandenis, ir šių medžiagų ribinių koncentracijų reikalavimai;

8.5. numatytos priemonės, suteikiančios galimybę tirti (stebėti) į požeminius vandenis patenkančias pavojingas medžiagas;

8.6. prireikus turi būti numatytos priemonės požeminio vandens, ypač jo kokybės, monitoringui vykdyti.

III. NETIESIOGINIS PAVOJINGŲ MEDŽIAGŲ IŠLEIDIMAS

9. Juridiniai ir fiziniai asmenys, laikantys ar šalinantys pavojingas medžiagas arba vykdantys kitokią veiklą, dėl kurios pavojingos medžiagos gali netiesiogiai patekti į požeminius vandenis, turi imtis priemonių, kad taisyklių I priede nurodytos pavojingos medžiagos nebūtų netiesiogiai

išleidžiamos į požeminius vandenis, o taisyklių II priede nurodytų medžiagų netiesioginis išleidimas į požeminius vandenis būtų nuolat mažinamas.

10. Juridiniai ir fiziniai asmenys bei įmonės, vykdančys 9 punkte nurodytą veiklą, privalo atlikti išankstinius tyrimus (tyrimai atliekami tik tuo atveju, kai yra numatoma vykdyti netiesioginį pavojingų medžiagų išleidimą) ir aplinkos ministro nustatyta tvarka gauti gamtos išteklių naudojimo leidimą.

11. Paraiškoje gamtos išteklių naudojimo leidimui gauti ir pačiame leidime, suteikiančiame teisę šalinti ar laikyti pavojingas medžiagas, arba vykdyti veiklą, dėl kurios taisyklių I ar II prieduose nurodytos medžiagos gali netiesiogiai patekti į požeminius vandenis, turi būti nurodytos šios sąlygos:

11.1. nustatyta vieta, kurioje pavojingos medžiagos šalinamos ar laikomos;

11.2. nurodyti šalinimo ir laikymo būdai;

11.3. numatytos pagrindinės prevencijos priemonės, ypač atsižvelgiant į esančias šalinamas ar laikomas pavojingas medžiagas, jų kilmę bei koncentracijas, esamos aplinkos pobūdį, taip pat į atstumą iki vartojimui skirtų, ypač geriamojo, mineralinio ir gamybinio, vandens šaltinių ir galimą jiems poveikį;

11.4. nurodyti maksimalūs kiekiai šalinamų ar laikomų nuotekų, kuriose yra taisyklių I ir II prieduose nurodytų pavojingų medžiagų, ir pagal galimybes šių medžiagų kiekiai bei jų ribinių koncentracijų reikalavimai;

11.5. nurodytos prevencinės techninės priemonės taisyklių I ir II prieduose nurodytoms medžiagoms patekus į požeminius vandenis;

11.6. prireikus turi būti numatytos priemonės požeminio vandens, ypač jo kokybės, monitoringui vykdyti.

12. Paraiška gamtos išteklių naudojimo leidimui gauti pavojingoms medžiagoms šalinti, laikyti arba kitokiai veiklai vykdyti, kurios metu taisyklių I ar II prieduose nurodytos pavojingos medžiagos gali netiesiogiai patekti į požeminius vandenis, privalo būti suderinta su Lietuvos geologijos tarnyba ir vietos savivaldybe. Šios institucijos privalo patikrinti, ar požeminio vandens apsaugos priemonės yra pakankamos ir numatomas pavojingų medžiagų patekimas į požeminius vandenis yra pateisinamas. Derindama paraišką Lietuvos geologijos tarnyba atsižvelgia į išankstinius tyrimus ir prireikus gali pareikalauti, kad veiklos vykdytojas taikytų papildomas technines požeminio vandens apsaugos priemones.

13. Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai gali priimti sprendimą išduoti ar atsisakyti išduoti gamtos išteklių naudojimo leidimą. Leidimas šalinti, laikyti pavojingas medžiagas arba vykdyti kitokią veiklą, kurios metu taisyklių I ar II prieduose nurodytos pavojingos medžiagos gali netiesiogiai patekti į požeminius vandenis, išduodamas, kai numatytos sąlygos užtikrina pakankamą požeminio vandens apsaugą ir yra vykdomas (arba numatomas vykdyti) atitinkamas požeminio vandens telkinio monitoringas (pastarąjį – monitoringo – klausimą, derindama paraišką, nagrinėja Lietuvos geologijos tarnyba).

14. Gamtos išteklių naudojimo leidimai, išduoti pavojingoms medžiagoms šalinti, laikyti arba kitokiai veiklai vykdyti, kurios metu taisyklių I ar II prieduose nurodytos pavojingos medžiagos gali netiesiogiai patekti į požeminius vandenis, turi būti peržiūrimi ir atnaujinami ne rečiau kaip kas ketveri metai.

IV. IŠANKSTINIŲ TYRIMŲ REIKALAVIMAI

15. Išankstiniai tyrimai atliekami pagal su Lietuvos geologijos tarnyba suderintą programą. Lietuvos geologijos tarnyba gali nustatyti papildomus išankstinių tyrimų reikalavimus.

16. Atliekant taisyklių 7 ir 10 punktuose nurodytus išankstinius tyrimus, turi būti nustatyta:

16.1. hidrogeologinės sąlygos vietovių, kuriose galimas taisyklių I ar II prieduose nurodytų medžiagų patekimas į požeminius vandenis;

16.2. dirvos ir podirvio pralaidumas bei filtravimo savybės;

16.3. požeminio vandens užteršimo rizika ir numatomas kokybės pokytis;

16.4. kitos sąlygos, kad pagal išankstinius tyrimus būtų galima spręsti, ar pavojingų medžiagų patekimas į požeminius vandenis aplinkosauginiu požiūriu yra pateisinamas.

V. PRIEŽIŪRA IR ATSAKOMYBĖ

17. Šių taisyklių laikymąsi pagal savo kompetenciją prižiūri Lietuvos geologijos tarnyba, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentai ir Valstybinė aplinkos apsaugos inspekcija.

18. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šių taisyklių reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Požeminio vandens apsaugos nuo taršos
pavojingomis medžiagomis taisyklių
I priedas

**PAVOJINGŲ MEDŽIAGŲ, KURIŲ IŠLEIDIMAS Į POŽEMINIUS VANDENIS TURI BŪTI
NUTRAUKTAS, SĄRAŠAS**

Šiame sąraše pateikiamos medžiagos ir jų grupės, kurių išleidimas į požeminius vandenis palaipsniui turi būti nutrauktas pagal Europos Sąjungos Tarybos direktyvą 80/68/EEB „Dėl požeminio vandens apsaugos nuo taršos tam tikromis pavojingomis medžiagomis“. Medžiagos, kurios dėl mažesnio toksiškumo ir patvarumo ar dėl mažesnės rizikos bioakumuliacijos požiūriu nepriskirtinos prie šio sąrašo, pateikiamos II priede.

- 1. *Organiniai halogenų junginiai ir medžiagos, kurios tokius junginius gali sudaryti vandens aplinkoje.***
 - 2. *Organiniai fosforo junginiai.***
 - 3. *Organiniai alavo junginiai.***
 - 4. *Medžiagos, kurios vandens aplinkoje arba dėl vandens aplinkos poveikio turi kancerogeninių, mutageninių ar teratogeninių (toksinių reprodukcijai) savybių.***
 - 5. *Gyvsidabris ir jo junginiai.***
 - 6. *Kadmis ir jo junginiai.***
 - 7. *Naftos produktai ir angliavandeniliai.***
 - 8. *Cianidai.***
-

Požeminio vandens apsaugos nuo taršos
pavojingomis medžiagomis taisyklių
II priedas

**PAVOJINGŲ MEDŽIAGŲ, KURIŲ IŠLEIDIMAS Į POŽEMINIUS VANDENIS TURI BŪTI
MAŽINAMAS, SĄRAŠAS**

Šiame sąraše pateikiamos medžiagos ir jų grupės, kurių išleidimas į požeminius vandenis turi būti mažinamas pagal Europos Sąjungos Tarybos direktyvą 80/68/EEB „Dėl požeminio vandens apsaugos nuo taršos tam tikromis pavojingomis medžiagomis“.

1. Metalai ir metaloidai bei jų junginiai:

- 1.1. cinkas
- 1.2. varis
- 1.3. nikelis
- 1.4. chromas
- 1.5. švinas
- 1.6. selenas
- 1.7. arsenas
- 1.8. stibis
- 1.9. molibdenas
- 1.10. titanas
- 1.11. alavas
- 1.12. baris
- 1.13. berilis
- 1.14. boras
- 1.15. uranas
- 1.16. vanadis
- 1.17. kobaltas
- 1.18. talis
- 1.19. telūras
- 1.20. sidabras

2. Biocidai ir jų dariniai, nepatenkantys į I priedo sąrašą.

3. Medžiagos, neigiamai veikiančios požeminio vandens skonį ir (ar) kvapą, bei junginiai, sudarantys tokias medžiagas vandenyje, dėl kurių jis tampa netinkamas vartoti.

4. Toksiški ir patvarūs organiniai silikono junginiai, taip pat medžiagos, kurios gali sudaryti tokius junginius vandenyje, neįskaitant biologiškai nekenksmingų junginių arba junginių, kurie vandenyje greitai virsta nekenksmingomis medžiagomis.

5. Neorganiniai fosforo junginiai ir elementinis fosforas.

6. Fluoridai.

7. Amoniakas ir nitritai.
